

Frederiksberg, den 5. december 2019
J.nr. 01.30

Protokol fra MKR 2019-4 møde i Folkekirken Mellemkirkelige Råd

Torsdag , 5. december 2019, kl. 13.00 til 17.00

Diakonissestiftelsen, Frederiksberg

Til stede: Marianne Christiansen, Peter Skov-Jakobsen, Mogens Mogensen, Niels Iver Juul, Christian Roar Pedersen, Anne Birgitte Reiter, Ingrid Lisby Schmidt, Thomas Hornemann Thielcke, Hanna Broadbridge

Afbud: Sofie Petersen, Hanne Wolfsberg, Niels Nymann Eriksen, Ole Buchardt Olesen

Gæst: Prof. Niels Henrik Gregersen (punkt 6 og 7)

Fra sekretariatet: Birger Nygaard, Christian Arffmann, Jonas Jørgensen, Anne Katrine Ebbesen, Søren Dalsgaard

Protokol MKR 2019-4

1. Godkendelse af dagsorden	
Behandling	Tilføjet under eventuelt: Invitation fra den færøske biskop til besøg på Færøerne.
Beslutning	Dagsordenen blev godkendt.

2. Bemærkninger til protokol fra MKR 2019-3	
Behandling	
Beslutning	Rådet havde ingen bemærkninger til protokol fra møde 2019-3.

3. Diverse orientering siden sidst	
Behandling	I tillæg til udsendt orientering anføres: Økonomi: <ul style="list-style-type: none"> • Formandskabets og kasserers gennemgang af saldobalance pr. 30.9 gav ikke anledning til bemærkninger. • Pga. usikker finansiering af fremtidigt migrantsamarbejde har der været udvist økonomisk tilbageholdenhed her mhp. at kunne strække midlerne ind i 2020. Der vil ved årets afslutning være et vist ubrugt beløb. • Bevilling for 2020 på 8,8 mio. kr. – kr. 200.000 under det ansøgte, idet ny ansøgning til migrantarbejdet kun er delvist efterkommet. Denne bevilling ned-sættes yderligere med 250.000 kr. i hhv. 2021 og 2022. Som følge af, at der i Fællesfonden er fundet ekstra penge, der kan ansøges, vil det være ønskeligt at indsende en ansøgning om Tillægsbevilling, hurtigst muligt.

	<p>Palæstina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fra den lutherske biskop i Jordan and The Holy Land har vi modtaget brev sendt til lutherske kirker og samarbejdende organisationer vedr. situationen efter den amerikanske præsidents anerkendelse af de jødiske bosættelser. Det mellemkirkelige Stiftsudvalg i Haderslev har opfordret MKR til at sende brev til regeringen herom. Da der sidste år blev sendt et brev til Udenrigsministeren om situationen i Palæstina og da der ikke er uoverensstemmelse mellem den danske regerings politik og de i brevet udtrykte holdninger, finder Rådet det ikke frugtbart at afsende endnu en henvendelse. Men på det konkrete plan tages en snak med ambassadør Michael Suhr om Udenrigsministeriets indsats. Og der sendes en sympatitilkendegivelse til biskoppen i Jordan and The Holy Land. <p>300 året for Hans Egedes ankomst til Grønland</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er modtaget henvendelse om, hvordan MKR m.v. påtænker at gøre dette jubilæum nærværende i folkekirken. Rådet afventer først hvilket initiativ, der i den anledning måtte komme fra kirken i Grønland. <p>Anden ekstern finansiering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det undersøges, som der kan skaffes ekstern finansiering til styrkelse af arbejdet med hhv. a) relationer til migrantmenigheder/dannelse af fællesskab med disse og b) aktiviteter til udbredelse af offentlighedsteologisk forståelse og indsats.
<p>Beslutning</p>	<p>Rådet tog orienteringen til efterretning.</p> <p>Rådet ønsker at der hurtigst indsendes ansøgning om tillægsbevilling til migrantarbejdet mhp. at nå op på niveauet i den oprindelige ansøgning. Rådet ser positivt på samarbejde med Folkekirke og Religionsmøde på områder, hvor man kan supplere hinanden. Formanden bedes sammen med sekretariatet om at undersøge og forfølge muligheder herfor.</p>

<p>4. Danske Kirkedage/Himmelske Dage</p>	
<p>Behandling</p>	<p>Der blev ført en generel drøftelse om MKRs rolle(r) i forhold til Danske Kirkedage i lyset af, at Danske Kirkedages tiltagende betydning både som økumenisk begivenhed i Danmark og som en væsentlig inspirationskilde for folkekirkens menigheder.</p> <p>Der findes en "medlemsgruppe" af kirker og organisationer, der "står bag" Danske Kirkedage. Mellemkirkeligt Råd har hidtil ikke være medlem her, men har alene deltaget gennem medlemskabet af Danske Kirkers Råd. Medlemskab koster kr. 2.500 pr. år. Det blev drøftet om MKR skulle blive medlem, for bl.a. på denne måde at tilkendegive engagement og støtte.</p> <p>Fra drøftelsen fremhæves:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stifterne er medlemmer, ligesom Landsforeningen af Menighedsråd og FUV. • Der er allerede ejerskab til Kirkedagene i Stifterne, og der er ansøgt om midler til et mere permanent sekretariat. • Medlemskab vil give MKR en adgang til at være mere til stede i planlægningen af fremtidige kirkedage. • Der er tilslutning i Rådet til, at MKR bliver medlem af Kirkedagene.
<p>Beslutning</p>	<p>MKR melder sig formelt ind som medlem af Danske Kirkedage med virkning pr. 1.1.2020 og vil som en af de mange folkekirkelige interessenter følge og bidrage til udvikling og brug af kirkedagene.</p>

5. Positioner og handlingsplaner for KV, CPCE, KEK, Porvoo	
Behandling	<p>Der blev forelagt korte positionspapirer for relationer til KV, CPCE, KEK og Porvoo-medlemskaberne, med angivelse af arbejdsfokus for de næste måneder/år mhp. Rådets kommentering og stillingtagen.</p> <p>Disse kortfattede papirer vil løbende blive opdateret mhp. at skærpe sekretariatets arbejdsfokus og gøre det synligt for Rådet, hvad der konkret arbejdes med i relation til de økumeniske organisationer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niels Iver Juul indtræder i KV-arbejdsgruppen. • Af nye prioriteter fremhæves øget fokus på fælles nordisk forståelse af prioriteter i forhold til økumeniske netværk. • Deltagelse i det åbne program i KV 2021 med henblik på fremtidigt økumenisk dannelse . • KEKs nye generalsekretær - hvad betyder det for MKRs engagement? Invitation til JSS om deltagelse i et fremtidigt Rådsmøde. • Et øget dansk kirkeligt økonomisk engagement er ikke urealistisk i lyset af historien. Det er nødvendigt at have en godt gennemarbejdet konceptnote for at vinde tilslutning til ideen i Fællesfonden. • CPCE og Porvoo kører fornuftigt og leverer i forhold til, hvordan de er tænkt. • Det undersøges, om MKR kan blive ansøgende organisation for en bevilling fra Udenrigsministeriets nyoprettede åbne pulje til fremme af tros- og religionsfrihed til et projekt i Syrien, hvor Kirkernes Verdensråd er udførende organisation.
Beslutning	Rådet kommenterede positionspapirer/arbejdsplaner og beder om løbende at blive opdateret om væsentlige udviklinger i hver af organisationerne.

6. Tematisk samtale om migrantsamarbejdets grænseflader mellem kultur-, økumeni- og religionsmøde (med indledende refleksioner af prof. Niels Henrik Gregersen)	
Behandling	<p>Baggrunden for drøftelsen var, at kultur-, økumenisk, missionærisk og interreligiøst møde i virkelighedens verden er dele af samme kontinuum. I modsætning til de økumeniske organisationer, folkekirken er medlem af, har MKR traditionelt ikke forholdt sig til det interreligiøse aspekt. Ikke mindst migrantarbejdet har for MKR synliggjort behovet for at drøfte de komplementære tilgange, der er behov for i mødet med nydanskere.</p> <p>Prof. Niels Henrik Gregersen var inviteret til at bidrage til samtalen. Han fremhævede:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er en stor sammenhæng mellem den klassiske økumeniske teologi og den bredere samtale med andre religiøse traditioner. Dogmatik med økumenisk teologi er nu udvidet til også at indbefatte 'religionsteologi'. • Praktisk er der også en sammenhæng: I forståelsen af folkekirkens mission ligger også relationen til andre religiøse traditioner såvel som relationen til dem, der ingen religion har. • Migranter er en blandet gruppe: at finde de rigtige platforme for at adressere folkekirkens møde er det rigtige spørgsmål. Resort-områderne og økonomien og strukturerne – hvad skal gøres i MKR og hvad skal gøres sammen med andre?

- MKR kan forstås som folkekirkens relation til andre kirker, en folkekirkelig stemme, men også som en paraplyorganisation, der samler indsatsene i forhold til kulturmøde, det økumeniske møde og religionsmødet. Men skal der være en paraply-forståelse i MKR?
- Internationalt arbejder både KV og LVF med religionsteologi.
- Nationalt arbejder F&R med støtte fra ni stifter med religionsmødet. Der findes stiftsudvalg og stiftspræster, som har religionsmødet som opgave. Der er en fare i at tromle lokale initiativer med en national struktur.
- DKR har for år tilbage arbejdet med religionsmøde.
- Det er rigtigt og vigtigt med sammentænkningen af kulturmødet, det økumeniske møde og religionsmødet.
- Afgørende er, at ildsjæle er i centrum for indsats. Hvordan forholder MKRs sig til ildsjælene?
- MKR's rolle som både 'logos' og 'ethos' i forhold til de forskellige møder folkekirken står i. Fokus på det 'som gør ondt' i national sammenhæng.

Fra Rådets efterfølgende drøftelse fremhæves:

- Stiftsrelationen er vigtig for F&R
- Holdninger fra budgetfølgegruppen i forhold til hvordan MKR skal organisere sig er en ny situation. Dette bør læses venligt som en opfordring til stadig samarbejde.
- Fokus på ildsjælene og støtten til det lokale engagement i forhold til de forskellige møder Folkekirken står i, er et vigtigt omdrejningspunkt for MKR. Det betyder et fokus på opgaven i sognemenighedernes liv og vækst snarere end organisatoriske strukturer.
- Religionsteologien er vigtigt både pga. migration men også i forhold til folkekirkens egen afklaring af forholdet til andre religiøse traditioner. Her er lydhørheden vigtig.
- Forpligtelsen som majoritetskirke i forhold til minoritetskirker og andre religiøse minoriteter er vigtigt, men også et politiseret område.
- Ressourcerne til den religionsteologiske tænkning ligger både i MKR og F&R og blandt ildsjælene, og kan udfoldes og prioriteres strukturelt og administrativt.
- Det er positivt, at der er fokus på fondsansøgninger i MKR. Der er givet muligheder for sådan ekstern finansiering.
- Mødet med migranter - både kristne og ikke-kristne - kræver samarbejde mellem MKR og F&R.
- Klima som et stadig vigtigere tema har en intersektionalitet i sig, som er en stor fremtidig mulighed både i forhold til migranter og ressourcefordeling, og hvor Grøn Kirke spiller en rolle.
- Det er svært at sætte en grænse for hvor MKRs engagement stopper – det er en fælles virkelighed, som folkekirken er en del af. Mange af nøglepersonerne i kulturmødet, det økumeniske møde og religionsmødet er de samme personer.

Beslutning	Rådet drøftede sammenhænge og forskelligheder mellem hhv. traditionelt økumenisk og interreligiøst arbejde. Rådet er sig bevidst, at de seneste mange års udvikling af pluralistiske samfund nødvendiggør fleksibel samvirke mellem forskellige tilgange til mødet med andre kulturelle, kirkelige og religiøse traditioner. Det giver ikke mening for MKR at definere kunstige grænser, med ønsker at arbejdet løbende udvikles som følge af ændringer i virkelighedens verden. Og herunder søge samarbejde med andre, der kan tilføre viden og kompetencer, som MKR ikke kan/skal have kapacitet til at udvikle selv.
------------	---

7. Status for og fremtidig prioritering af offentlighedsteologisk udvikling i folkekirken	
Behandling	<p>Rådet besluttede i 2018, at tiden kunne være moden til at arbejde med <i>offentlighedsteologi</i>, kristendommens/kirkens rolle omkring det i offentlig samtale mere tydeligt at bidrage til samtalen om det fælles bedste. Sekretariatet har sammen med en arbejdsgruppe efterfølgende arbejdet hermed og oplever bred kirkelig opbakning til dette anliggende.</p> <p>Prof. Niels Henrik Gregersen var inviteret til indledningsvist at bidrage til samtale herom. Han fremhævede:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arbejdet med offentlighedsteologi er et godt initiativ fra MKR sammen med FUV. • Tænkningen omkring offentlighedsteologi: Offentlighedsteologiens tre forskellige betydninger <ul style="list-style-type: none"> • Som 'polis' - det fælles, politiske niveau • Som 'politisk teologi' - en bestemt politisk og ensidig applikation af teologi i forhold til politik, hvor teologien med en marxistisk samfundsanalyse har en bestemt løsning på samfundsmæssige problemer. • Som sansen for det fælles menneskelige samfund, som mere end staten, og hvor civilsamfundet og herunder folkekirken har en vigtig rolle at spille. Offentlighedsteologi som forståelsen af, at vi bidrager til det fælles gode og det fælles menneskelige. • Ud over det tosproglige og med en klarhed om fælles begreber: agtelse, værdighed, solidaritet, ånd. • Offentlighedsteologi som ad hoc teologi, fokuseret på de konkrete problemer. <p>Fra sekretariatet blev orienteret om konkrete planer for videre arbejde hermed.</p> <p>Fra Rådets efterfølgende drøftelse fremhæves:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er offentlighedsteologi en missional opgave for kirken? I lighed med den diakonale opgave, som ligger i at tage vare på det fælles samfund? I så fald i en forståelse af mission som holistisk og sigtende på det hele menneske i det hele samfund. • Det giver god mening at MKR tager dette emne op, også som en vekselvirkning med den større økumeniske sammenhæng. • Det er rigtigt at MKR ikke selv er den 'profetiske røst' på enkeltområder, og sådan bør det være - og at opgaven er at deltage i den fælles samtale. • Der er opbakning til en fortsat MKR indsats i forhold til offentlighedsteologi fra Rådet.

Beslutning	Rådet drøftede arbejdet omkring offentlighedsteologi. Rådet finder arbejdet relevant og anser det for at ligge godt i tråd med den økumeniske tradition generelt og de særlige muligheder i Danmark p.t. Rådet ser offentlighedsteologi som et relevant udtryk for folkekirkens tilstedeværelse og opgave i samfundet i dag. Rådet bedes om løbende at blive holdt orienteret om prioriteringer og tiltag på området.
------------	---

8. Medlemskab af Churches Commission for Migrants in Europe (CCME)?	
Behandling	Folkekirken er formelt blevet opfordret til at blive medlem af CCME. Rådet drøftede sagen. Fra drøftelsen fremhæves: <ul style="list-style-type: none"> • Migrantsamarbejdet har deltaget i netværkets årlige samlinger med udbytte. • Holdningen i Europaarbejdsgruppen er at der er noget at bidrage med fra MKR. Er det for 'lidt' at blot være observatører? • Er 'migranter' et for smalt begreb? Foretrukken kunne være "Kirker og mennesker af anden sproglig og etnisk herkomst"? Sekretariatet anbefaler, at der i budget for 2021 afsættes beløb til dække et sådant medlemskab, men at ansøgning om indmeldelse udsættes til ultimo 2020 mhp. den tid at vurdere om indsatsen skal ligge i CCME eller i KEK.
Beslutning	Rådet drøftede opfordringen til at blive medlem af Churches Commission for Migrants in Europe. Rådet ønsker at afvente udviklingen i KEK i løbet af det næste år og ultimo 2020 vurdere, om styrket indsats skal ligge i KEK eller gennem medlemskab af CCME. Der skal i budget 2021 afsættes € 4.000 til enten medlemskab af CCME eller andet KEK-relateret formål.

9. Lukket punkt: Forlængelse af sekretariatsleders åremålsansættelse	
Behandling	Sekretariatslederen er ansat med en åremålskontrakt på 6 år (2015-2021), der på Rådets anbefaling kan forlænges af Kirkeministeriet med 3 år til 2024.
Beslutning	Rådet drøftede sekretariatsleders åremålsansættelse og indstiller til Kirkeministeriet, at ansættelsen forlænges 3 år.

10. Eventuelt

Råds-/delegationsrejse til Færøerne – april eller sept. 2020	
Behandling	Rådet er blevet inviteret til at holde et møde i april eller sept. 2020 på Færøerne – og i forbindelse hermed møde folk og kirke på Færøerne. <ul style="list-style-type: none"> • Tre overnatninger er at foretrække • 2.-5. september 2020
Beslutning	Rådet siger med tak ja til invitationen til at besøge Færøerne i forbindelse med et rådsmøde i 2020. Rådet ønsker at mødet 3. september udvides til en rejse til Færøerne med tre overnatninger (fra 2-5. sept). Rådet beder sekretariatet om sammen med den færøske kirke at udvikle et program for turen.

Rådet besluttede at bevillige gave på kr. 800 til sekretariatsleder i forbindelse med dennes 60-års fødselsdag. Gaveregulativet revideres på et kommende møde.

Protokollen blev oplæst og vedtaget

Dato: _____

Mogens S. Mogensen
(formand)

Christian Roar Pedersen
(næstformand)

Niels Iver Juul
(kasserer)

Hanna Broadbridge

Anne Birgitte Reiter

Thomas Hornemann-Thielcke

Marianne Christiansen

Hanne Møller Wolfsberg

Sofie Petersen

Niels Nymann Eriksen

Ole Buchardt Olesen

Ingrid Lisby Schmidt

Peter Skov-Jakobsen